

T.C.
ORDU
İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2011/228

YÜRÜTMENİN DURDURULMASINI

İSTEYEN (DAVACI) : ÇAVUŞLU BELEDİYE BAŞKANLIĞI
VEKİLİ : AV. HASAN TÜYSÜZOĞLU
Toros Sok. No:13/20 Sıhhiye Çankaya/ANKARA

KARŞI TARAF (DAVALI) : ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI -ANKARA

MÜDAHİL : GİRESUN BELEDİYE BAŞKANLIĞI (Davalı)
VEKİLİ : AV. SELÇUK BEYAZYÜZ (Aynı adreste)

İSTEMİN ÖZETİ : Davacı tarafından, Giresun İli, Görele İlçesi, Çavuşlu Beldesi Taşocağı Mevkiine Giresun İli Katı-Sıvı Atık ve İçme Suları Birliği tarafından kurulması planlanan "Katı Atık Bertaraf Tesisi" ile ilgili hazırlanan ve Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından verilen 08.11.2010 tarih ve 10885-65395 sayılı "Çed raporu ile bu rapor dayanak alınarak tesis edilen Çevresel Etki Değerlendirilmesi Olumlu" kararının; Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik hükümlerine aykırı olduğu, ÇED raporunun gerekli inceleme ve araştırma yapılmadan uydu fotoğrafları esas alınarak hazırlandığı, bu raporda yapılacak tesisin sınıfının açıklanmadığı, kurulmak istenen tesisin yakınlarında yerleşim birimlerinin bulunduğu, ilgili Yönetmelikte öngörülen asgari mesafe şartı ihlal edildiğinden söz konusu tesis için yapılan yer seçiminin hatalı olduğu, kurulacak tesisin içme suyu kaynaklarını kirleteceği, görüntü, ses, koku kirliliğine sebebiyet vereceği, yörenin ve özellikle beldenin sosyo-ekonomik yapısını menfi yönde etkileyeceği, bölge turizmini bitme noktasına getireceği, tesisin kurulacağı sahanın heyelan tehlikesi altında olduğu, çığ ve erozyon riski taşıdığı, tesisin Giresun Belediyesi ve ilçe belediyelerinin çöplerinin depolanması için yapılmak istendiği, en fazla çöpün Giresun Belediyesi tarafından taşınacağından 70 km uzaklıkta olan bir yerin seçilmesinin ekonomik olmadığı, ilgili mevzuat hükümlerine aykırı olduğu belirtilerek iptali ve yürütmesinin durdurulması istenilmektedir.

SAVUNMA ÖZETİ : Dava konusu ÇED olumlu kararının Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğine uygun olarak verildiği, dava dilekçesinde yer alan iddiaların dayanaksız olduğu, Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmeliğin gerektirdiği tüm iş ve işlemlerin yerine getirilmesi konusunda faaliyet sahibinin taahhüt verdiği, anılan Yönetmelik kapsamındaki yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde idarenin yaptırım uygulama yetkisinin bulunduğu, ÇED raporu hazırlanırken gerekli inceleme ve araştırmaların yapıldığı, Katı Atık Bertaraf Tesisi projesinin II sınıf düzenli depolama tesisi içerisinde yer aldığı, en yakın yerleşim yerine olan uzaklığının 250 m olarak belirlendiği, faaliyet sahibi tarafından işletme sürecinde ÇED raporunda ifade edilen taahhütlere uyulması halinde, gerek tesisin yakınında bulunan sosyal tesisler üzerinde gerekse turizm alanları üzerinde herhangi bir olumsuz etki oluşturmayacağı, buna dair kurum görüşlerinin bulunduğu, seçilen yerin konumu ve alternatif yer belirleme çalışmalarına ilişkin hususların ÇED raporunun 33.sayfasında incelendiği, uyuşmazlık konusu proje ile ilgili olarak verilen kararın ilgili Kanun ve Yönetmelik hükümlerine uygun olduğu belirtilerek davanın ve yürütmenin durdurulması isteminin reddi gerektiği savunulmuştur.

T.C.
ORDU
İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2011/228

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Ordu İdare Mahkemesi'nce, dava dosyası incelenerek işin gereği görüşüldü:

Dava, Giresun İli, Görele İlçesi, Çavuşlu Beldesi Taşocağı Mevkiine Giresun İli Katı-Sıvı Atık ve İçme Suları Birliği tarafından kurulması planlanan "Katı Atık Bertaraf Tesisi" ile ilgili hazırlanan ve Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından verilen 08.11.2010 tarih ve 10885-65395 sayılı "Çed raporu ile bu rapor dayanak alınarak tesis edilen Çevresel Etki Değerlendirilmesi Olumlu" kararının iptali istemiyle açılmıştır.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 17. maddesinde, herkesin, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu, 56. maddesinde ise; herkesin, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu, çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemenin Devletin ve vatandaşların ödevi olduğu belirtilmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesinde, çevrenin korunması, iyileştirilmesi ile çevre kirliliğinin önlenmesine yönelik prensip ve politikalar tespit etmek, standart ve ölçütler geliştirmek, programlar hazırlamak; bu çerçevede eğitim, araştırma, projelendirme, eylem planları ve kirlilik haritalarını oluşturmak, bunların uygulama esaslarını tespit etmek ve izlemek, iklim değişikliği ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek, faaliyetleri sonucu alıcı ortamlara katı, sıvı ve gaz halde atık bırakarak kirlilik oluşturan veya oluşturması muhtemel her türlü tesis ve faaliyetin, çevresel etkilerini değerlendirmek; alıcı ortamlar ile ilgili ölçüm ve izleme çalışmalarını yapmak; bahse konu tesis ve faaliyetleri izlemek, izin vermek, denetlemek ve gürültünün kontrol edilmesini sağlamak, davalı idareye yasa ile yüklenen görevler arasında sayılmıştır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 1. maddesinde; Kanun'un amacının, bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamak olduğu belirtilmiş, Kanun'un 3. maddesinde, çevrenin korunmasına, iyileştirilmesine ve kirliliğinin önlenmesine ilişkin genel ilkelere yer verilmiş, olup bu genel ilkeler şu şekilde sayılmıştır. 1-Karar alma süreçlerinde sürdürülebilir kalkınma ilkesinin gözetilmesi, 2-Yapılacak ekonomik faaliyetlerin faydası ile doğal kaynaklar üzerindeki etkisi sürdürülebilir kalkınma ilkesi çerçevesinde uzun dönemli olarak değerlendirilmesi, 3- Çevre politikalarının oluşmasında katılım hakkının esas tutularak, Bakanlık ve yerel yönetimler; meslek odaları, birlikler, sivil toplum kuruluşları ve vatandaşların çevre hakkını kullanacakları katılım ortamını yaratmaları.

Yine aynı Kanun'un 9. maddesinde, "Çevrenin korunması amacıyla; doğal çevreyi oluşturan biyolojik çeşitlilik ile bu çeşitliliği barındıran ekosistemin korunması esastır. Biyolojik çeşitliliği koruma ve kullanım esasları, yerel yönetimlerin, üniversitelerin, sivil toplum kuruluşlarının ve ilgili diğer kuruluşların görüşleri alınarak belirlenir. Ülke fizikî mekânında, sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda, koruma-kullanma dengesi gözetilerek kentsel ve kırsal nüfusun barınma, çalışma, dinlenme, ulaşım gibi ihtiyaçların karşılanması sonucu oluşabilecek çevre kirliliğini önlemek amacıyla nazım ve uygulama imar plânlarına esas teşkil etmek üzere bölge ve havza bazında 1/50.000-1/100.000 ölçekli çevre düzeni plânları Bakanlıkça yapılır, yaptırılır ve onaylanır.." hükmüne, 10. maddesinde; "Gerçekleştirmeyi plânladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum, kuruluş ve işletmeler, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu veya proje tanıtım dosyası hazırlamakla yükümlüdürler. Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, teşvik, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez; proje için yatırıma başlanamaz ve ihale

T.C.
ORDU
İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2011/228

olacak veya çevreye zarar verecek kurum, kuruluş ve işletmeler çevre yönetim birimi kurmak, çevre görevlisi istihdam etmek veya Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlardan bu amaçla hizmet satın almakla yükümlüdürler. Bu konuyla ilgili usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir kuralı getirilmiştir.

Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinde uyulacak idari ve teknik usul ve esasların düzenlenmesi amacıyla çıkarılan ve 17.07.2008 tarih 26939 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin "tanımlar" başlıklı 4. maddesinde; Çevresel etki değerlendirme (ÇED): Gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları, olarak tanımlanmış, Çevresel etki değerlendirme olumlu kararı ise: Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hakkında Kapsam Belirleme ve İnceleme Değerlendirme Komisyonunca yapılan değerlendirmeler dikkate alınarak, projenin çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin, alınacak önlemler sonucu ilgili mevzuat ve bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeylerde olduğunun saptanması üzerine gerçekleşmesinde sakınca görülmediğini belirten Bakanlık kararıdır, şeklinde tanımlanmıştır.

Anılan Yönetmeliğin 6. maddesinde; "Bu Yönetmelik kapsamındaki bir projeyi gerçekleştirmeyi planlayan gerçek ve tüzel kişiler; Çevresel Etki Değerlendirmesine tabi projeler için; Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuru Dosyası, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu, Seçme Eleme Kriterlerine tabi projeler için proje tanıtım dosyası hazırlamak, ilgili makamlara sunmak ve projelerini verilen karara göre gerçekleştirmekle yükümlüdürler. Kamu kurum ve kuruluşları, bu Yönetmelik hükümlerinin yerine getirilmesi sürecinde proje sahiplerinin isteyeceği konuya ilişkin her türlü bilgi, doküman ve görüşü vermekle yükümlüdürler. Bu Yönetmeliğe tabi projeler için "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararı veya "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararı alınmadıkça bu projelere hiç bir teşvik, onay, izin, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez, proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez." hükmüne, 7. maddesinde ise; "Bu Yönetmeliğin, a) EK-I listesinde yer alan projelere, b) Seçme Eleme Kriterlerine tabi olup "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gereklidir" kararı verilen projelere, c) Bu Yönetmelik kapsamında ya da kapsamı dışında bulunan projelere ilişkin kapasite artırım ve/veya genişletilmesi halinde, kapasite artışı toplamı bu Yönetmeliğin EK-I'inde belirtilen eşik değer veya üzerindeki projelere, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlanması zorunludur." hükmüne yer verilmiş olup, dava konusu Katı Atık Bertaraf Tesisinin anılan Yönetmeliğin EK-1 listesi kapsamında "çevresel etki değerlendirme uygulanacak projeler" listesinde yer aldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen düzenlemelerle; bütün vatandaşların ortak varlığı olan çevrenin korunması, iyileştirilmesi, kırsal ve kentsel alanda arazinin ve doğal kaynakların en uygun şekilde kullanılması ve korunması, su, toprak ve hava kirlenmesinin önlenmesi, ülkenin bitki ve hayvan varlığı ile doğal ve tarihsel zenginliklerinin korunarak, bugünkü ve gelecek kuşakların sağlık, uygarlık ve yaşam düzeyinin geliştirilmesi ve güvence altına alınması hususlarının amaçlandığı, bu amaçlar doğrultusunda, gerek Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamesinde, gerek Çevre Kanunu'nda, gerekse Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinde yatırımcıların projeleri için izlemeleri gereken yol ve sürecin ayrıntılı olarak belirlendiği anlaşılmaktadır.

Dosyanın incelenmesinden; davacılar tarafından, Giresun İli, Görele İlçesi, Çavuşlu Beldesi Taşocağı Mevkiine Giresun İli Katı-Sıvı Atık ve İçme Suları Birliği tarafından kurulması planlanan "Katı Atık Bertaraf Tesisi" için MİMKO tarafından hazırlanan nihai ÇED raporu üzerine davalı

T.C.
ORDU
İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2011/228

Olayda, Mahkememizin 20.07.2011 tarihli kararı ile keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılmasına karar verildiği, anılan karar uyarınca, uyuşmazlık konusu arazinin katı bertaraf tesisi alanı olarak belirlenmesinin, coğrafi ve jeolojik yapı, çevre unsurları, yerleşim birimlerine mesafesi, yer altı ve yer üstü kaynak suları, hava unsurları yönünden olumsuz etki doğurup doğurmayacağı, belirtilen unsurlar yönünden yer tespitinin uygun olup olmadığı, projenin; çevreye etkilerinin kapsamlı bir şekilde incelenip incelenmediği, ÇED raporu ve eklerinin yeterli ve uygun olup olmadığını, çevreye olabilecek olumsuz etkilerin giderilmesi için gerekli önlemlerin tespit edilip edilmediği, proje kapsamında ortaya çıkabilecek katı atık ve atık suların bölgenin flora ve faunasına zarar verip vermeyeceği hususlarının belirlenmesine yönelik olarak Ziraat Yüksek Mühendisi Prof.Dr. Turan Karadeniz, Jeoloji Yüksek Mühendisi Doç.Dr Orhan Karşlı ve Çevre Mühendisi Hikmet Tarakçı tarafından düzenlenen raporda özetle; "ülkemizde ve özellikle bölgemizde, katı atıkların bertarafı hususunda büyük çevre sorunlarının varlığının ortada olduğu, Doğu Karadeniz Bölgesinin kendine has fiziksel durum, coğrafi veriler, dağınık yerleşmeler ve tarımsal faaliyetler gibi niteliklerden ötürü katı atık tesisleri için yer belirlemede sorunların bulunduğu, katı atık bertaraf tesisleri için, üzerinde tarımsal faaliyet yapılmayan, köy yerleşmelerine uzak, nitelikli tarım toprağı üzerinde olmayan orman ve su kaynaklarını etkilemeyecek, fiziksel veriler açısından çukur, rahat erişilebilir ve eski maden ocakları, taşlık araziler, kolayca sızdırmazlık tesis edilebilecek atıl arazi parçalarının seçilmesi gerektiği böyle arazi paçalarının seçilmesi için alternatiflerinin ciddi manada araştırmaların gerektiği, gerek bölgenin coğrafi şartarı gerekse katı bertaraf tesislerinin yüksek yatırım ve işletme maliyetleri içermesi nedeniyle bölgede şimdiye kadar herhangi bir bertaraf tesisinin yapılmadığı, seçilen alanın, etrafında bulunan en yakın yerleşim birimine, Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmeliğinde belirtilen 250 m sınırından daha az mesafede bulunmasının yapılan ölçümler sonucunda belirlendiği, katı atık bertaraf tesisinin kurulacağı taşocağının önünden geçen Çavuşlu Deresi üzerinde belirlenen alana yaklaşık 1 km mesafede Çavuşlu Beldesinin su ihtiyaçlarını karşıladıkları içme suyu kuyularının bulunduğu, seçilen sahanın kuzeydoğu kesiminin yerleşim alanlarına oldukça yakın olduğu ve batı tarafındaki dik yamaçta da yerleşimler bulunduğu ve bu kapsamda seçilen alanın etrafında kalan yerleşim yerlerinin bölgede yaşayan insanların sıhhi koşulları gözönüne alınarak etki alanı içerisinde kalabilecek bu kısımların kamulaştırılmasının yapılması gerektiği, arazinin taş ocağı olması ve dik yamaçlarının bulunması nedeniyle alanın heyelanlara çok müsait olduğu, tesis için yapılacak kazı ve hafriyat çalışmalarının risk taşıdığı ve alanın heyelan yapısını harekete geçirebileceği, tesis için düşünülen taşıma (katı atık transferi) işlemlerinin Çavuşlu Beldesinden itibaren 27 köyün ulaşımını sağlayan grup yolundan yapılmasının düşünüldüğü, bu yol ve çevresinden erişim hizmeti alan yöre sakinlerinin, yüksek miktarda gürültü, egzoz emisyonu ve atık sularının tarım arazilerine ulaşması gibi muhtemel etkilere maruz kalacağı, taş ocağına yapılması planlanan katı atık bertaraf tesisinin faaliyete geçmesi esnasında atık taşıyacak araçlardan kaynaklanan toz kütlelerinin ve gürültünün meydana gelmesi çevredeki canlı hayatını ve tarım faaliyetlerini olumsuz etkileceği, dava konusu katı atık bertaraf tesisinin faaliyete başlamasıyla birlikte tesise gelecek atık kamyonlarının köy grup yolunun trafik yükünü artıracığı, alanın içinden geçen derenin taşıma işleminin gerçekleşmediği, halihazırda akan ve beslenme havzasının genişliği göz önüne alındığında yoğun yağış altında çevreye olumsuz etkilerde bulunmasının yüksek ihtimal olduğu, kurulacak tesisin, bulunduğu bölge itibariyle yoğun yağış ile birlikte heyelan gibi diğer etkilere maruz kalabileceği, bu sebeple işletme aşamasında tesiste meydana gelebilecek olumsuzluklarda yöre halkı ve tesis çalışanlarının etkilenebileceği, son olarak yöre halkının keşif sırasında gösterdiği ilgidende anlaşılacağı

T.C.
ORDU
İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2011/228

tesisin çevre bilimi, yer seçimi kriterleri, tesisin ve arazinin jeolojik özellikleri gibi hususlar açısından değerlendirilmesinden hareketle, Çavuşlu Beldesi Taşocağı Mevkiindeki alanın katı atık bertaraf tesisi olarak belirlenmesinin çevre unsurları, coğrafi ve jeolojik yapı, yerleşim birimlerine mesafesi, yer altı ve yüzey suları ile hava unsurları açısından uygun olmadığı yönünde rapor hazırlanmıştır.

Anılan raporun taraflara tebliği üzerine müdahil tarafından rapora yapılan itirazın söz konusu bilirkişi raporunu hukuken sakatlar nitelikte görülmemiştir.

Bu durumda, dosyadaki bilgi ve belgelerle yukarıda yer verilen ve hükme esas alınan bilirkişi raporundaki açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde, dava konusu ÇED Raporu ile buna bağlı olarak verilen Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu kararı uyarınca kurulmak istenen katı atık bertaraf tesisinin, coğrafi ve jeolojik yapı, yerleşim birimlerine mesafesi, yer altı ve yüzey suları ile hava unsurları açısından birçok olumsuzluklara yol açacağı sonucuna varıldığından dava konusu işlemlerde hukuka uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca açıkça hukuka aykırı olan ve uygulanması halinde davacı açısından telafisi güç veya imkansız zararlara yol açabileceği anlaşılan dava konusu işlemin teminat alınmaksızın yürütülmesinin durdurulmasına, kararın tebliğinden itibaren 7 gün içerisinde Ordu Bölge İdare Mahkemesi'ne itiraz yolu açık olmak üzere 06/01/2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
ÖNDER GÜLAÇTI
38023

Üye
MUSTAFA MORAL
94875

Üye
FATİH BELGE
118560

ÖNDER GÜLAÇTI
Başkan
İdare Mahkemesi Başkanlığı
(030620)

Gülaçtı